

ELS REPTES DE LA SALUT MENTAL

Manifest de la FECAFAMM en el Dia Mundial de la Salut Mental 2005

Avui a Catalunya el 30% de l'atenció sanitària primària està relacionada amb els trastorns mentals. S'estima que el 2.5% de la població pateix algun trastorn greu, o sigui, unes 150.000 persones. De fet aquest col·lectiu constitueix el segon grup més nombrós de les persones amb discapacitats, després dels físics. Es preveu que al 2020 el 50% de les baixes laborals de tot el món seran causades per les malalties mentals. Amb la millora de la prevenció de la sanitat infantil i juvenil, s'està detectant l'aparició de trastorns mentals en edats més joves i es comença a superar la idea que només afecten les persones adultes, sense oblidar un sector emergent com és el de la immigració i el de les persones sense sostre.

Tot això ens diu que els trastorns mentals són la malaltia del segle XXI. L'aflorentment i el reconeixement social de malalties com l'esquizofrènia, les depressions, els trastorns bipolars, els trastorns límits de personalitat o els trastorns obsessius compulsius han situat, finalment, els trastorns mentals dins l'àmbit sanitari i social. La reforma psiquiàtrica de fa més de 20 anys va ser el punt de partida per iniciar aquests canvis. Fins al segle XX les malalties mentals havien estat ocultes i poc investigades, es mantenien ignorades i tancades en les famílies afectades. Però la realitat d'avui és una altra. Els trastorns mentals són malalties com les demés: afecten moltes persones en major o menor grau, es poden tractar i, en molts casos, es curen. Les malalties mentals tenen, com d'altres, una important vessant social i comunitària que requereix de tractament psico-social i de serveis adequats per a la seva atenció.

La millora de la sanitat i el benestar de la nostra època i, alhora, les característiques de l'organització socioeconòmica aquest segle XXI estan comportant un increment de l'aparició de malalties mentals i de les seves necessitats socials. Tot això ha provocat un important pas endavant: l'elaboració d'un Pla Director de Salut Mental i Addiccions en l'àmbit sanitari i d'un Pla Integral de Salut Mental de caràcter interdepartamental de la Generalitat de Catalunya. Des de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (FECAFAMM) veiem aquestes dues eines com una oportunitat per fer front, de forma clara i decidida, al repte de la salut mental. Els dos Plans poden posar les bases per a les polítiques sanitàries i socials que han de garantir, a curt termini, un tractament normalitzat dels trastorns mentals i les persones afectades. La propera aprovació de la Llei de Serveis Socials també pot ser una altra peça clau per al desenvolupament dels serveis d'atenció social i laboral per a aquest col·lectiu.

Però l'elaboració d'uns marcs adequats de gestió sociosanitària de la salut mental no serà suficient si no es resolen, de forma paral·lela, algunes qüestions :

- La necessitat d'incrementar com a mínim en un 20% els pressupostos destinats a la salut mental durant els propers cinc anys, per superar la gran deficiència de serveis en aquest àmbit.
- El desenvolupament d'una xarxa social d'atenció a les persones amb trastorns mentals que inclogui la inserció laboral, recursos residencials, assistència social, entre altres.
- El reconeixement de la funció social de les famílies que tenen cura del 80% de les persones malaltes i la coordinació de les associacions de familiars i afectats amb la xarxa sociosanitària, tant pel què fa als tractaments com a la seva inserció social i comunitària.
- La millora professional i salarial de les persones que treballen en els àmbits sanitari i social de la salut mental.
- La posada en marxa d'un Observatori de la Salut Mental a Catalunya que permeti conèixer i seguir amb precisió els costos, els serveis, les persones ateses, les investigacions i els seus resultats.

FECAFAMM valora com una gran oportunitat l'elaboració del Pla Director de Salut Mental i Addiccions i del Pla integral de Salut Mental, però sense els recursos econòmics adients poc es podrà fer. L'increment i la gravetat de les malalties mentals ens obliga a actuar. Ha arribat l'hora de posar la salut mental en el primer lloc de les polítiques sanitàries i socials, i que la societat assumeixi com a seu el repte de la integració i la millora de les persones amb trastorn mentals.

Barcelona, 7 d'octubre de 2005